

ГЛАВНА СЛУЖБА
ЗА РЕВИЗИЈУ ЈАВНОГ СЕКТОРА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Република Српска
78000 Бања Лука
Владике Платона 66
Тел: +387(0)51/493-555
Факс: +387(0)51/493-556
e-mail: revizija@qsr-rs.org

**Izveštaj o naknadnom pregledu provođenja preporuka
iz Izveštaja revizije učinka**

FUNKCIONISANJE SISTEMA ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Broj: RU001-19-NP

Banja Luka, decembar 2025. godine

SADRŽAJ

LISTA SKRAĆENICA.....	2
1. UVOD	3
2. PROVOĐENJE PREPORUKA	5
2.1. Preporuka za Vladu Republike Srpske i Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju	6
2.2. Preporuka za jedinice lokalne samouprave.....	7
2.3. Preporuka za republičke upravne organizacije	8
3. ZAKLJUČAK.....	12
4. PRILOZI	13

Naknadni pregled provođenja preporuka iz Izvještaja revizije učinka

„Funkcionisanje sistema zaštite životne sredine“

Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske je, na osnovu Zakona o reviziji javnog sektora Republike Srpske, a u skladu sa ISSAI okvirom revizije za javni sektor koji je relevantan za reviziju učinka, provela naknadni pregled provođenja preporuka iz Izvještaja revizije učinka „Funkcionisanje sistema zaštite životne sredine“ koji je objavljen 2020. godine.

Naknadni pregled podrazumijeva ispitivanje mjera i aktivnosti na provođenju preporuka koje su po Izvještaju revizije učinka preduzete od strane Vlade Republike Srpske i Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju, dvije republičke upravne organizacije: Republički hidrometeorološki zavod i Republički zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa i 13 jedinica lokalne samouprave i to: gradovi Banja Luka, Prijedor, Bijeljina, Trebinje, Istočno Sarajevo, Laktaši i opštine Srebrenica, Ugljevik, Gacko, Šamac, Pale, Kostajnica, Istočno Novo Sarajevo, i utvrđivanje statusa provedenosti preporuka u skladu sa Metodologijom revizije učinka.

Naknadni pregled provođenja preporuka pokazuje da od 16 institucija koje su obuhvaćene ovim naknadnim pregledom, njih sedam je izradilo i dostavilo Glavnoj službi za reviziju javnog sektora Republike Srpske akcione planove za provođenje preporuka iz Izvještaja revizije učinka, dok devet institucija nije dostavilo akcione planove. Međutim, utvrđeno je da su sve institucije preduzimale i provodile određene mjere i aktivnosti na provođenju preporuka iz Izvještaja revizije učinka. Na osnovu informacija o aktivnostima i pokazatelja o ostvarenim rezultatima, revizija se u razumnoj mjeri uvjerila da od tri date preporuke dvije su djelimično provedene, a za jednu je provođenje u toku.

Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske, u skladu sa odredbama Zakona o reviziji javnog sektora Republike Srpske, dostavila je Nacrt izvještaja institucijama i jedinicama lokalne samouprave obuhvaćenim ovim naknadnim pregledom.

Na Nacrt izvještaja nije bilo primjedbi.

Konačan izvještaj je dostavljen svim institucijama u skladu sa Zakonom o reviziji javnog sektora Republike Srpske. Izvještaj će biti dostupan javnosti putem internet stranice Glavne službe za reviziju javnog sektora Republike Srpske, www.gsr-rs.org.

Glavni revizor je donio Odluku da se provede ovaj naknadni pregled. Naknadni pregled proveo je revizorski tim u sastavu Veliborka Lalić, vođa revizorskog tima Milena Broćeta i Branislav Đurica, članovi revizorskog tima.

Glavni revizor
Božana Trninić

LISTA SKRAĆENICA

RS	Republika Srpska
Vlada	Vlada Republike Srpske
GSRJS RS	Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske
MPUGE	Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju
RHMZ	Republički hidrometeorološki zavod
RZZKIPN	Republički zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa
JLS	Jedinice lokalne samouprave
ZŽS	Zaštita životne sredine
Strategija ZŽS	Strategija zaštite životne sredine Republike Srpske za period 2022-2032. godine

1. UVOD

Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske (u daljem tekstu: GSRJS RS) provela je reviziju učinka i u julu 2020. godine objavila Izvještaj revizije učinka „Funkcionisanje sistema zaštite životne sredine“. Osnovni cilj revizije je bio da se daju odgovori na pitanja kako funkcioniše sistem zaštite životne sredine (u daljem tekstu: ZŽS), posmatrano kroz primjenu osnovnih upravljačkih mehanizama u institucijama sistema i stepen njihove povezanosti i integrisanosti.

Osnovni nalazi koji su zasnovani na relevantnim, dovoljnim i pouzdanim revizijskim dokazima iz Izvještaja revizije učinka iz 2020. godine su pokazali da je planiranje ZŽS na nivou Republičke uprave vršeno djelimično. Planiranje je vršeno za samo jedan dio elemenata životne sredine i samo u određenim dijelovima ukupno posmatranog perioda 2013-2019. godina. U najvećem dijelu jedinica lokalne samouprave je planirana ZŽS, ali uz značajno izražene razlike u pristupu i praksama. Ispitivanja revizije su pokazala da većini institucija sistema, nadležnih za određeni segment ZŽS, nisu poznate osnovne informacije o stanju planiranja i planskih dokumenata u toj oblasti, a za koje je nadležna neka druga od institucija povezanih u sistem. Strategija zaštite vazduha je usvojena 2011. godine, ali bez akcionog plana za njeno provođenje. Definisanost ciljeva, mjera i aktivnosti u Strategiji zaštite vazduha time nije upotpunjena i konkretizovana sa sadržajem iz akcionog plana. Izvještaje o stanju životne sredine i o realizaciji usvojenih planskih akata u toj oblasti su nadležne institucije podnosile djelimično i povremeno, posmatrano u odnosu na definisani broj izvještaja, njihov sadržaj i rokove za izradu.

U Izvještaju revizije učinka, na osnovu prezentovanih nalaza i iznesenih zaključaka, date su preporuke čije je provođenje moglo unaprijediti funkcionisanje sistema ZŽS, kako bi se time omogućilo postizanje boljih rezultata u ZŽS i značajnijeg poboljšanja kvaliteta života građana. Ukupno su date tri preporuke, prikazane u tabeli 1.

Tabela 1 – Preporuke po nivou nadležnosti u Izvještaju revizije učinka „Funkcionisanje sistema zaštite životne sredine“

1.	Vlada Republike Srpske i Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju	•1 preporuka	Ukupno 3 preporuke
2.	Jedinice lokalne samouprave	•1 preporuka	
3.	Republičke upravne organizacije	•1 preporuka	

Izvor podataka: GSRJS RS

Naknadni pregled podrazumijeva ispitivanje mjera i aktivnosti na provođenju preporuka koje su po osnovu Izvještaja revizije učinka preduzete od strane institucija koje su bile obuhvaćene revizijom i kojima su upućene preporuke.

Naknadnim pregledom obuhvaćen je period od objavljivanja Izvještaja revizije učinka 2020. godine do kraja 2024. godine, s tim da su određene aktivnosti sagledavane i u 2025. godini.

Naknadnim pregledom su obuhvaćene institucije kojima su upućene preporuke revizije, a koje imaju ključne uloge, nadležnosti i odgovornosti u funkcionisanju sistema ZŽS, a to su: Vlada Republike Srpske (u daljem tekstu: Vlada RS) i Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju (u daljem tekstu: MPUGE); jedinice lokalne samouprave (u daljem tekstu: JLS) i to gradovi: Banja Luka, Prijedor, Bijeljina, Trebinje, Istočno Sarajevo i Laktaši i opštine: Srebrenica, Ugljevik, Gacko, Šamac, Pale, Kostajnica i Istočno Novo Sarajevo; republičke upravne organizacije i to: Republički hidrometeorološki zavod (u daljem tekstu: RHMZ) i Republički zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog naslijeđa (u daljem tekstu: RZZKIPN).

Revizija je podatke, informacije i dokumentaciju, za potrebe izrade ovog Izvještaja prikupljala od strane prethodno navedenih institucija. U tim institucijama izvori podataka su bili:

- Strateška i programsko-planska dokumenta za ZŽS;
- Zakonski i podzakonski propisi koji su relevantni za ZŽS, primarno prirodu i vazduh;
- Izvještaji o preduzetim mjerama i aktivnostima ZŽS, primarno prirode i vazduha;
- Izvještaji o radu nadležnih institucija obuhvaćenih naknadnim pregledom;
- Interna akta institucija obuhvaćenih naknadnim pregledom;
- Baze podataka i/ili evidencije relevantne za oblast prirode i vazduha;
- Rješenja, zapisnici, dopisi i druga dokumentacija koja potvrđuje saradnju nadležnih institucija u oblasti ZŽS.

Važne informacije su prikupljene i putem upitnika koje je kreirala GSRJS RS i intervju/razgovora sa predstavnicima institucija obuhvaćenih revizijom.

U nastavku ovog dokumenta, u drugom poglavlju, dat je pregled provođenja preporuka GSRJS RS iz Izvještaja revizije učinka „Funkcionisanje sistema zaštite životne sredine“.

2. PROVOĐENJE PREPORUKA

U svrhu izvještavanja o načinu provođenja preporuka revizije učinka u posmatranom periodu naknadnog pregleda i potrebne ocjene nivoa provedenosti svake od preporuka i za svaki od subjekata povezanu sa određenim obimom nadležnosti, mogući statusi provedenosti su klasifikovani u pet kategorija:

PREPORUKA JE POTPUNO PROVEDENA	- Institucije i javna preduzeća su provele ili u kontinuitetu provode preporuku; - Potpuno provođenje preporuke je dokumentovano.
PREPORUKA JE DJELIMIČNO PROVEDENA	- Institucije i javna preduzeća su preduzele aktivnosti na provođenju preporuke; - Institucije i javna preduzeća provode aktivnosti, ali preporuka nije u potpunosti provedena; - Djelimično provođenje preporuke je dokumentovano.
PROVOĐENJE PREPORUKE U TOKU	- Institucije i javna preduzeća preduzimaju aktivnosti na provođenju preporuke; - Aktivnosti institucija i javnih preduzeća se ne provode kontinuirano i planiranom dinamikom; - Preporuka nije provedena ni u potpunosti, ni djelimično; - Aktivnosti u toku dokumentovane.
PREPORUKA NIJE PROVEDENA	- Institucije i javna preduzeća nisu preduzele aktivnosti na provođenju preporuke; - Preporuka nije provedena ni djelimično, ni u potpunosti; - Nije dokumentovano da su se preduzimale mjere na provođenju preporuke.
PREPORUKA NIJE AKTUELNA	- Institucije i javna preduzeća nisu preduzimale aktivnosti na provođenju preporuke, u međuvremenu su nastupile okolnosti koje su preporuku učinile neaktuelnom (promjena regulative, nadležnosti, odgovornosti i dr.).

Institucije javnog sektora, koje su bile obuhvaćene revizijom učinka i kojima su upućene preporuke u Izvještaju revizije učinka, bile su u obavezi da u skladu sa Zakonom o reviziji javnog sektora Republike Srpske, u roku od 60 dana od dana prijema Izvještaja revizije učinka sačine i dostave GSRJS RS i nadležnom skupštinskom odboru Akcioni plan za provođenje preporuka revizije učinka, a radi praćenja provođenja datih preporuka.

Nakon objavljivanja Izvještaja revizije učinka „Funkcionisanje sistema zaštite životne sredine“ Vlada RS, odnosno MPUGE i šest JSL i to: gradovi Banja Luka, Bijeljina, Trebinje i Laktaši i opštine Gacko i Šamac koji su bila u uzorku i kojima su upućene preporuke dostavili su GSRJS RS Akcione planove za provođenje preporuka. Ostale institucije koje su bile obuhvaćene revizijom i kojima su, takođe upućene preporuke, nisu dostavile GSRJS RS Akcione planove.

Nalazi naknadnog pregleda provođenja preporuka iz Izvještaja revizije učinka „Funkcionisanje sistema zaštite životne sredine“, u ovom poglavlju se prezentuju u skladu sa strukturom datih preporuka. To podrazumijeva da se nalazi prezentuju posebno za svaku od datih preporuka i da se odnose na Vladu RS, odnosno MPUGE, JLS i republičke upravne organizacije RHMZ i RZZKIPN obuhvaćena revizijom učinka.

2.1. Preporuka za Vladu Republike Srpske i Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju

Preporuka

Preporučuje se Vladi Republike Srpske i Ministarstvu za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju da preispitaju funkcionisanje sistema zaštite životne sredine po svim njegovim elementima, uključujući i regulatorni okvir, i da pristupe promjenama u cilju njegove pune integrisanosti.

Status preporuke: Preporuka je djelimično provedena

Obrazloženje statusa:

Strategija zaštite životne sredine Republike Srpske za period 2022-2032. godine (u daljem tekstu: Strategija ZŽS) usvojena je Odlukom Vlada RS 17.11.2022. godine. Strategija ZŽS obuhvata širu oblast ZŽS, kroz sedam tematskih oblasti: upravljanje vodama, upravljanje otpadom, biodiverzitet i zaštita prirode, kvalitet vazduha, klimatske promjene i energija, hemijska bezbjednost i buka, održivo upravljanje resursima i upravljanje životnom sredinom. Donošenjem Strategije ZŽS osigurana je mogućnost donošenja planskih dokumenata na nižim nivoima društvenog i administrativnog organizovanja (republičke uprave organizacije, JLS i upravljači zaštićenih područja). Prvi Akcioni plan za realizaciju Strategije ZŽS donesen je za period 2025-2027. godina.¹

Za izradu Strategije ZŽS formirano je sadam tematskih grupa u koje su imenovani predstavnici institucija nadležnih za tematske oblasti, čime je obezbjeđena koordinacija i usaglašavanje između institucija sistema za ZŽS. Pored navedenog, uključenost i informisanost ovih institucija obezbjeđena je i kroz učešće u radnim grupama za izradu propisa iz pojedinih oblasti ZŽS, kao i učešće kroz Program prilagođavanja zakonodavstva Republike Srpske sa pravnom tekovinom Evropske unije u oblasti ZŽS, a koji uključuje institucije sistema za ZŽS. Uvažavajući prethodno navedeno, Vlada RS je u posmatranom periodu preduzimala aktivnosti na unapređenju regulatornog okvira bitnog za efiksano funkcionisanje sistema ZŽS, iako te aktivnosti još uvijek nisu završene, budući da postoji potreba za izmjenama postojećih i uvođenju novih propisa iz oblasti ZŽS. Od planirana 46 propisa iz oblasti ZŽS u periodu 2020-2025. godina, donesena su 32 propisa (prilog 2).

MPUGE je u periodu obuhvaćenim naknadnim pregledom u propisanim rokovima pripremalo i donosilo srednjoročne i godišnje planove rada i pripremalo izvještaje o radu. Navedeni planovi i izvještaji o njihovoj realizaciji su usvajani od strane Vlade RS, u skladu sa važećim pravnim okvirom koji reguliše planiranje, praćenje i izvještavanje u javnom sektoru.

U periodu obuhvaćenim naknadnim pregledom nije izrađivan izvještaj o realizaciji Strategije ZŽS, a u okviru godišnjih izvještaja o radu MPUGE nisu prikazani ostvareni rezultati mjera i aktivnosti ZŽS. Institucije sistema koje su bile u obavezi da dostavljaju izvještaje, podatke i informacije po elementima životne sredine su u većoj mjeri, u kontinuitetu dostavljali iste MPUGE ili su ih učinili javno dostupnim na svojim službenim veb stranicama.

Za realizaciju mjera i aktivnosti ZŽS potrebni su značajni resursi i kapaciteti koji podrazumijevaju mobilizaciju domaćih i inostranih fondova.² U uslovima izraženih izazova i ograničenih mogućnosti, MPUGE je u određenoj mjeri obezbijedilo povećanje ljudskih i finansijskih resursa za ZŽS. U posmatranom periodu izdvajala su se značajna sredstva za ZŽS iz Budžeta Republike Srpske, ali prvenstveno za transfere unutar iste jedinice vlasti,

¹ Odluka o usvajanju Akcionog plana za realizaciju Strategije zaštite životne sredine Republike Srpske za period 2025-2027. godina („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 39/25)

² Strategija ZŽS, str. 49

odnosno za transfere za nacionalne parkove. U istom periodu povećan je i broj zaposlenih u resoru nadležnom za ZŽS u okviru MPUGE. U Strategiji ZŽS se navodi da mobilizacija sredstava potrebnih za ZŽS zahtijeva primjenu inovativnih mehanizama i promjenu fiskalne politike koja će odgovoriti na sve zahjeve³.

2.2. Preporuka za jedinice lokalne samouprave

Preporuka

Preporučuje se jedinicama lokalne samouprave da, u okvirima svojih nadležnosti u sistemu zaštite životne sredine, uključujući i ulogu upravljača pojedinih zaštićenih područja, dugoročno planiranje zaštite životne sredine i izvještavanje o realizaciji istog zasnivaju na definisanim rizicima po kvalitet životne sredine na lokalnom nivou te da, u skladu sa tim, fokusirano usmjeravaju vlastite mjere i kapacitete.

Status preporuke: Provođenje preporuke u toku

Obrazloženje statusa:

JLS u periodu obuhvaćenim naknadnim pregledom imaju važeće Strategije razvoja koje sadrže i materiju ZŽS, kao jedan od tri sektora planiranog razvoja, uz sektor ekonomskog/privrednog razvoja i sektor društvenog razvoja.

Donošenjem Strategije ZŽS nastala je obaveza izrade Plana zaštite životne sredine JLS koji se donose na period od 10 godina, a koji nisu izrađivale JLS. JLS su na taj način trebale da izvrše usklađivanje svojih dugoročnih ciljeva upravljanja životnom sredinom sa ciljevima definisanim Strategijom ZŽS, vodeći se načelima održivog razvoja.

Od 13 JLS, njih pet (Banja Luka, Bijeljina, Trebinje, Gacko i Pale) je izrađivalo Lokalne ekološke akcione planove čija je praksa donošenja nastavljena iz ranijeg perioda, odnosno donošenjem Nacionalnog ekološkog akcionog plana 2002. godine, iako se JLS u ovim dokumentima pozivaju da su iste izrađivale prema članu 43. i 46. Zakona o zaštiti životne sredine koji uređuju donošenje Plana zaštite životne sredine. Lokalni ekološki akcioni planovi su dokumenti lokalne zajednice koji služe za planiranje, upravljanje i poboljšanje stanja životne sredine. U okviru njih je vršena identifikacija ekoloških problema, postavljani su prioriteti, definisane su mjere i aktivnosti, zatim aktivnosti na uključivanju javnosti, aktivnosti na usklađivanju sa zakonom i međunarodnim obavezama, kao i podrške razvoju lokalne zajednice.

Pored Lokalnih ekoloških akcionih planova JLS su u periodu obuhvaćenim naknadnim pregledom izrađivale i Planove upravljanja otpadom. Od 13 JLS važeće Planove upravljanja otpadom ima šest JLS (Banja Luka, Prijedor, Trebinje, Ugljevik, Pale i Šamac), čiji je primarni cilj organizovano i održivo upravljanje otpadom. Takođe, Grad Banja Luka je donio i plan zaštite vazduha. Grad Laktaši i Opština Istočno Sarajevo imaju izrađen Akcioni plan održivog upravljanja energijom i prilagođavanja klimatskim promjenama.

Iako je Zakonom o zaštiti životne sredine propisana obaveza JLS da izrađuju izvještaje o stanju životne sredine svake dvije godine, u periodu obuhvaćenim naknadnim pregledom izostalo je jedinstveno i sveobuhvatno izvještavanje o posmatranim elementima životne sredine. Od 13 JLS, četiri (Trebinje, Bijeljina, Istočno Sarajevo i Kostajnica) su za jedan dio posmatranog perioda izvještavale o realizaciji mjera i aktivnosti JLS u oblasti ZŽS.

Postojeći pristup izvještavanju JLS nije rezultirao izvještavanjem koje pruža jasnu sliku stvarnog stanja, niti dovoljno vidljivih rezultata u pogledu realizacije mjera i aktivnosti ZŽS.

³ Strategija ZŽS, str. 49

2.3. Preporuka za republičke upravne organizacije

Preporuka

Preporučuje se republičkim upravnim organizacijama sa nadležnostima u zaštiti pojedinih elemenata životne sredine da svoje planove zasnivaju na mjerama i ciljevima definisanim u usvojenim strategijama za te elemente i da kroz izvještavanje osiguraju jasnu sliku o dinamici realizacije istih, uključujući i probleme izvan okvira njihovih nadležnosti.

Status preporuke: Preporuka je djelimično provedena

Obrazloženje statusa:

Republičke upravne organizacije sa nadležnostima za zaštitu prirode (RZZKIPN) i vazduha (RHMZ) su od 2023. godine izrađivale srednjoročne planove rada prema strateškom okviru za ZŽS, a u periodu 2019-2022. godina prema važećim propisima ZŽS. Na osnovu srednjoročnih planova rada iste su mjere i aktivnosti za zaštitu prirode i vazduha detaljnije razrađivale u okviru svojih godišnjih planova rada. U posmatranom periodu Vlada RS je Zaključkom usvajala godišnje planove rada republičkih upravnih organizacija, a do 2023. i srednjoročne planove. Nakon toga u skladu sa propisima o razvoju i strateškom planiranju⁴ Generalni sekretarijat Vlade RS daje republičkim upravnim organizacijama Mišljenje o usaglašenosti srednjoročnih planova rada sa strateškim okvirom i propisanom metodologijom izrade.

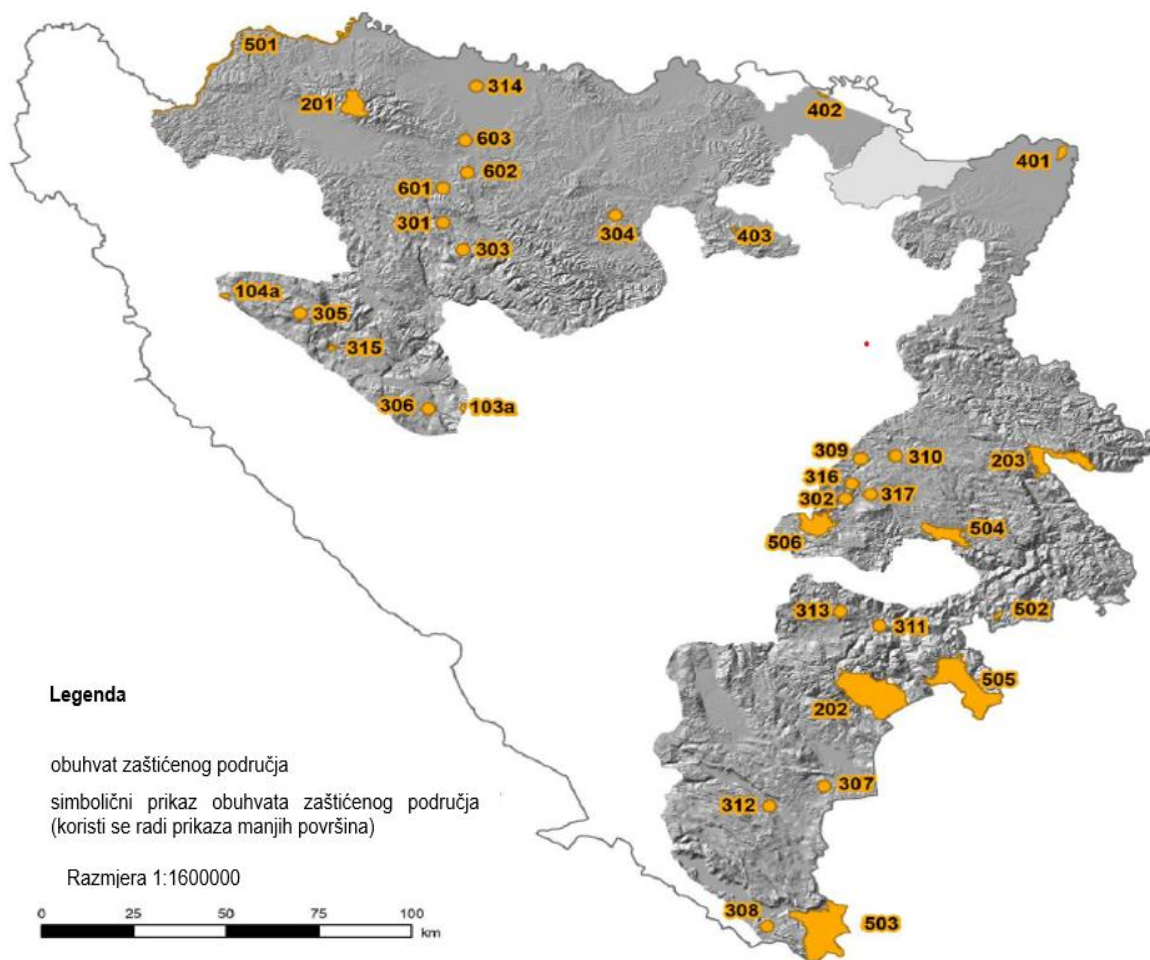
U okviru Strategije ZŽS definisano je sedam tematskih oblasti, od kojih se jedna odnosi na biodiverzitet i zaštitu prirode, a druga na kvalitet vazduha, klimatske promjene i energiju. Strateški cilj za biodiverzitet i zaštitu prirode obuhvata devet prioriteta i 20 mjera, a strateški cilj za kvalitet vazduha, klimatske promjene i energiju obuhvata sedam prioriteta i 11 mjera.

U dijelu zaštite prirode, a u okviru prioriteta povećanja površine zaštićenih područja, realizovane su mjere sa kojima je došlo do povećanja površine zaštićenih područja. U periodu 2020-2024. godina podnesene su ukupno 23 inicijative za proglašenje zaštićenog područja, od čega je status zaštićenog područja dobilo novih sedam. U 2024. u odnosu na 2020. godinu broj zaštićenih područja se povećao sa 27 na 34 (prilog 3).

Strategijom ZŽS planirano je stavljanje pod pravnu zaštitu od 15% do 20% ukupne površine RS do 2025. godine, od čega je pod pravnu zaštitu na dan 31.12.2024. godine stavljeno 73.038,43 ha, a što je oko 3% teritorije RS⁵ (slika 1).

⁴ Zakon o strateškom planiranju i upravljanju razvojem u Republici Srpskoj, („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 63/21); Uredba o strateškim dokumentima u Republici Srpskoj („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 94/21) i Uredba o sprovedbenim dokumentima u Republici Srpskoj („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 08/22)

⁵ Izvještaj o stanju prirode u Republici Srpskoj za 2024. godinu, RZZKIPN, str. 6

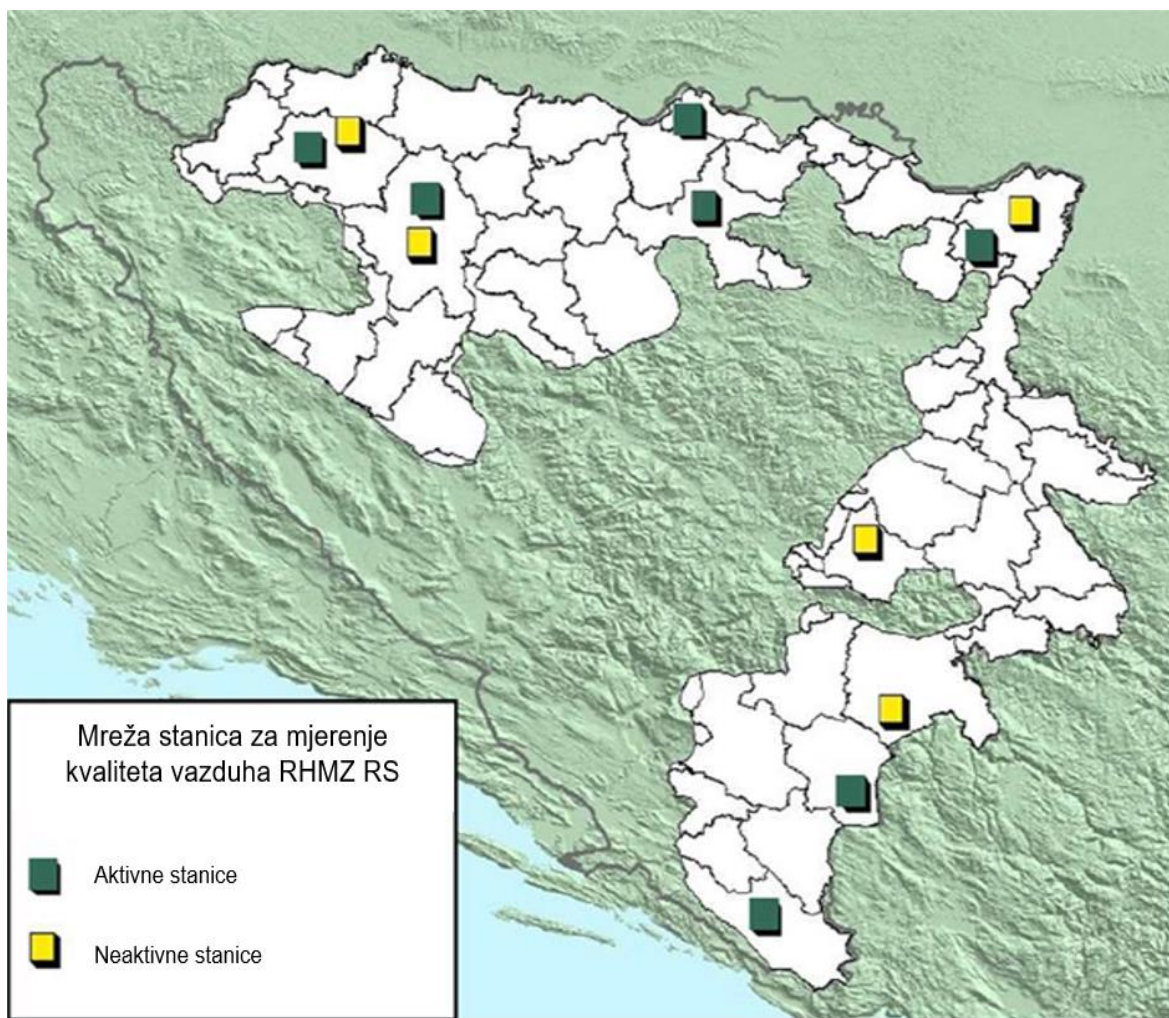
Slika 1 – Zaštićena područja RS⁶

U dijelu prioriteta unapređenja sistema upravljanja kvalitetom vazduha realizovane su jednim dijelom mjere obezbjeđivanja zaštite vazduha. Uredbom o uspostavljanju Republičke mreže mjernih stanica i mjernih mjesta⁷ propisano je 12 mjernih mjesta, od kojih postoji i provodi se mjerenje kvaliteta vazduha u sedam, od čega su u periodu obuhvaćenim naknadnim pregledom mjerenja vršena na dva nova mjerna mjesta i to u Banja Luci i Trebinju. Stanica koja je u prethodnom periodu vršila mjerenje na lokaciji u krugu meteorološke stanice Banja Luka, premještena je u Doboj, na lokaciju meteorološke stanice.

⁶ Izvještaj o stanju prirode u Republici Srpskoj za 2023. godinu, RZZKIPN, str. 9

Napomena: Broj zaštićenih područja se nije promijenio u 2024. godini u odnosu na 2023. godinu.

⁷ „Službeni glasnik Republike Srpske”, broj: 124/12

Slika 2 - Karta mjernih stanica u RS⁸

Sredstva za uspostavljanje nove dvije mjerne stanice obezbjeđena su iz sredstava projekta „Pomoć Bosni i Hercegovini u poboljšanju kvaliteta vazduha i upravljanju kvalitetom vazduha“ za Banja Luku i Trebinje. Od ukupno dvanaest predviđenih mjernih stanica u okviru Republičke mreže mjernih mjesta u RS mjerenja se vrše na sedam mjernih stanica (slika 2). U prilogu 4 dat je pregled aktivnosti na monitoringu kvaliteta vazduha za Republičku mrežu mjernih stanica i Lokalnu mrežu mjernih stanica u periodu posmatranja naknadnog pregleda. U skladu sa članom 21. Zakona o zaštiti vazduha⁹, vršeno je ocjenjivanje kvaliteta vazduha jednog dijela teritorije RS koji pokazuju nivo zagađujućih materija.

RHMZ, u okviru nadležnosti u oblasti zaštite vazduha, i RZZKIPN u okviru nadležnosti u oblasti zaštite prirode, su unaprijedili svoje izvještavanje. U periodu posmatranja naknadnog pregleda izrađivani su godišnji izvještaji o radu koji su usvajani Zaključkom Vlade RS. Takođe, u periodu 2020-2024. godina RZZKIPN je izrađivao i Izvještaje o stanju prirode u Republici Srpskoj, a RHMZ Izvještaje o kvalitetu vazduha za Republiku Srpsku. Izvještaj o stanju prirode u Republici Srpskoj daje pregled: stanja zaštićenih područja, postupaka zaštite, podnesenih inicijativa, istraživanja, izvršenog nadzora, vođenja Registra zaštićenih prirodnih dobara, o zaštićenim vrstama, geološkoj raznovrsnosti, uticajima na prirodu i Informacionom sistemu zaštite prirode. Izvještaji o kvalitetu vazduha za Republiku Srpsku

⁸ Izvještaj o kvalitetu vazduha za Republiku Srpsku 2024. godina, RHMZ, str. 9

⁹ „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 124/11 i 46/17

daju pregled: zona i aglomeracija, monitoringa kvaliteta vazduha za RS, rezultate mjerenja kvaliteta vazduha i ocjenu kvaliteta.

Navedeno redovno izvještavanje o zaštiti prirode i kvalitetu vazduha, zasnovano na stručno utemeljenim i uporedivim podacima čine osnovu za praćenje stanja, postignutih rezultata, uočavanje nedostataka i planiranje efikasnijih mjera ZŽS u narednom periodu, o kojim je trebalo uz integrisanje i ostalih elemenata ZŽS da izvještava MPUGE.

Republičke upravne organizacije (RZZKIPN i RHMZ) su preduzimale mjere i aktivnosti iz svoje nadležnosti, ali rezultati tih mjera i aktivnosti dijelom su pod uticajem ostvarivanja uloga i nadležnosti drugih institucija sistema ZŽS.

3. ZAKLJUČAK

GSRJS RS je, na osnovu Zakona o reviziji javnog sektora Republike Srpske, a u skladu sa ISSAI okvirom revizije za javni sektor koji je relevantan za reviziju učinka, provela naknadni pregled provođenja preporuka iz Izvještaja revizije učinka „Funkcionisanje sistema zaštite životne sredine“ koji je objavljen 2020. godine.

Naknadni pregled provođenja preporuka pokazuje da od 16 institucija koje su nadležne i odgovorne za provođenje preporuka, sedam je izradilo i dostavilo GSRJS RS Akcione planove za provođenje preporuka revizije učinka, dok devet institucija nisu izradili Akcione planove za provođenje preporuka iz Izvještaja revizije učinka. Nalazi provedenog naknadnog pregleda pokazuju da su sve institucije kojima su upućene preporuke, izvršavajući redovne poslove i radne zadatke iz svoje nadležnosti, provodile i aktivnosti na provođenju preporuka iz Izvještaja revizije učinka.

Vlada RS je usvajanjem Strategije ZŽS uspostavila systemske i sveobuhvatne strateške pretpostavke za uspješno funkcionisanje sistema ZŽS kroz strateška opredjeljenja, ciljeve i prioritete. Strategiju ZŽS ne prate akcioni planovi za kontinuirano provođenje mjera i aktivnosti, kao ni izvještaji o realizaciji Strategije ZŽS. JLS su upravljanje ZŽS uključile u strategije razvoja JLS, međutim to ne prate lokalni akcioni planovi i drugi planovi koji se odnose na ZŽS.

U posmatranom periodu povećan je broj zaštićenih područja i povećane zaštićene površine, ali time nisu postignuti ciljevi u pogledu povećanja zaštićenih područja utvrđeni Strategijom ZŽS.

Na osnovu informacija o aktivnostima i pokazatelja o ostvarenim rezultatima, revizija se u razumnoj mjeri uvjerila da od tri date preporuke dvije su djelimično provedene, a za jednu je provođenje u toku.

U cilju efikasnijeg i efektivnijeg funkcionisanja sistema za ZŽS preporučuje se nadležnim institucijama da intenziviraju aktivnosti na provođenju preporuka datih u Izvještaju revizije učinka „Funkcionisanje sistema zaštite životne sredine“.

Vođa revizorskog tima
Veliborka Lalić, s.r.

Član revizorskog tima
Milena Broćeta, s.r.

Član revizorskog tima
Branislav Đurica, s.r.

4. PRILOZI

Prilog broj 1: Lista referenci – popis akata

1. Ustav Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 21/92 – prečišćeni tekst, 28/94, 8/96, 13/96, 15/96, 16/96, 21/96, 21/02, 26/02, 30/02, 31/02, 69/02, 31/03, 98/03, 115/05, 117/05 i 48/11);
2. Zakon o Vladi Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 118/08);
3. Zakon o republičkoj upravi („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 115/18, 111/21, 15/22, 56/22, 132/22 i 90/23);
4. Zakon o lokalnoj samoupravi („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 97/16, 36/19 i 61/21);
5. Zakon o budžetskom sistemu Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 121/12, 52/14, 103/15 i 15/16);
6. Zakon o strateškom planiranju i upravljanju razvojem u Republici Srpskoj („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 63/21);
7. Uredba o strateškim dokumentima u Republici Srpskoj („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 94/21);
8. Uredba o sprovedbenim dokumentima u Republici Srpskoj („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 8/22);
9. Zakon o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 71/12, 79/15 i 70/2020);
10. Zakon o zaštiti vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 124/11 i 46/17);
11. Zakon o zaštiti prirode („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 49/24);
12. Strategija zaštite životne sredine Republike Srpske za period 2022-2032. godina;
13. Akcioni plan za realizaciju Strategije zaštite životne sredine Republike Srpske za period 2025-2027. godina;
14. Srednjoročni i godišnji planovi rada institucija obuhvaćenih naknadnim pregledom;
15. Godišnji izvještaji o radu institucija obuhvaćenih naknadnim pregledom;
16. Izvještaj o stanju prirode u Republici Srpskoj za 2020, 2021, 2022, 2023. godinu i Izvještaj o sprovedenim aktivnostima za 2024. godinu;
17. Izvještaj o kvalitetu vazduha za Republiku Srpsku za 2020, 2021, 2022, 2023. i 2024. godinu;
18. Budžeti, Rebalansi i Finansijski izvještaji Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju, Republičkog zavoda za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog naslijeđa i Republičkog hidrometeorološkog zavoda;
19. Planska dokumenta jedinica lokalnih samouprava i izvještaji o realizaciji planskih dokumenata u okviru kojih su sadržani podaci i informacije o realizaciji mjera i aktivnosti iz oblasti zaštite životne sredine;
20. Dokumentacija iz koje se vidi dostavljanje izvještaja, podataka i informacija od strane odgovornih subjekata prema nadležnim institucijama u dijelu realizacije mjera i aktivnosti zaštite životne sredine;
21. Akcioni planovi koji su sačinjeni od strane subjekata obuhvaćenih naknadnim pregledom, a na osnovu preporuka revizije učinka;
22. Upitnici GSRJS RS o provedenosti preporuka revizije učinka popunjeni od strane institucija obuhvaćenih naknadnim pregledom;
23. Druga dokumentacija, baze, podaci i informacije koji pokazuju planirane i realizovane mjere i aktivnosti zaštite prirode.

Prilog 2 – Pregled planiranih i donesenih propisa iz zaštite životne sredine u periodu 2020-2025. godina

R.Br.	Planirano u periodu 2020-2025.		Realizovano u periodu 2020-2025.	
	Naziv akta	Godina	Naziv akta	Sl. Gl. RS br:
1	Pravilnik o upravljanju istrošenim baterijama i akumulatorima	2020.	Pravilnik o upravljanju istrošenim baterijama i akumulatorima	66/22
2	Pravilnik o sadržaju projekta remedijacije i rekultivacije	2020.	Pravilnik o sadržaju projekta remedijacije i rekultivacije	97/20
3	Pravilnik o upravljanju električnim i elektronskim otpadom	2020.	Pravilnik o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih proizvoda	36/23
4	Pravilnik o upravljanju otpadnim uljima	2020.	Pravilnik o upravljanju otpadnim uljima	1.9.2022
5	Pravilnik o upravljanju otpadnim gumama	2020.	Pravilnik o upravljanju otpadnim gumama	16/22
6	Pravilnik o upravljanju otpadnim vozilima	2020.	Pravilnik o upravljanju otpadnim vozilima	44/23
7	Pravilnik o graničnim i remedijacionim vrijednostima zagađujućih materija iz postrojenja	2021.	Pravilnik o graničnim i remedijacionim vrijednostima zagađujućih materija iz postrojenja	82/21
8	Pravilnik o graničnim vrijednostima intenziteta buke	2022.	Pravilnik o graničnim vrijednostima intenziteta buke	1.2.2023
9	Uputstvo o vođenju Registra ispuštanja i prenosa zagađujućih supstanci	2022.	Uputstvo o vođenju Registra ispuštanja i prenosa zagađujućih supstanci	55/23
10	Pravilnik o Registru ispuštanja i prenosa zagađujućih supstanci iz postrojenja	2022.	Pravilnik o Registru ispuštanja i prenosa zagađujućih supstanci iz postrojenja sa Uputstvom o vođenju registra ispuštanja i prenosa zagađujućih supstanci	55/23
11	Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o odlaganju otpada na deponije kojom će se vršiti dodatno usklađivanje sa Direktivom (EU) broj 2018/850	2022.		
12	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu i postupku upravljanja otpadom od dugotrajnih organskih zagađujućih materija	2022.	Pravilnika o načinu i postupku upravljanja otpadom od dugotrajnih organskih zagađujućih materija	59/22
13	Strategija zaštite životne sredine Republike Srpske za period 2022-2032 godine	2022.	Strategija zaštite životne sredine Republike Srpske za period 2022-2032 godine	118/22
14	Izmjene i dopune Zakona o zaštiti prirode	2022.-2024.		
15	Pravilnik koji uređuje način i postupak upravljanja istrošenim baterijama i akumulatorima	2022.-2024.	Pravilnik koji uređuje način i postupak upravljanja istrošenim baterijama i akumulatorima	66/22
16	Pravilnik koji uređuje način i postupak upravljanja otpadnim gumama	2022.-2024.	Pravilnik koji uređuje način i postupak upravljanja otpadnim gumama	44/23

17	Pravilnik kojim se uređuje lista električnih i elektronskih proizvoda, mjere zabrane i ograničenja korišćenja električne i elektronske opreme koja sadrži opasne materije, način i postupak upravljanja otpadom od električnih i elektronskih proizvoda	2022.-2024.		
18	Pravilnik kojim se propisuje način i postupak upravljanja otpadnim vozilima	2022.-2024.	Pravilnik kojim se propisuje način i postupak upravljanja otpadnim vozilima	44/23
19	Pravilnik kojim se propisuju kriterijumi za izdvajanje ugroženih, rijetkih i osjetljivih staništa i tipova staništa od posebnog značaja za očuvanje	2022.-2024.		
20	Pravilnik kojim se detaljnije propisuje upravljanje informacionim sistemom	2022.-2024.		
21	Pravilnik o graničnim vrijednostima intenziteta buke	2022.-2024.	Pravilnik o graničnim vrijednostima intenziteta buke	1.2.2023
22	Pravilnik kojim se uređuje registar ispuštanja i prenosa zagađujućih supstanci iz postrojenja i Uputstvo o vođenju registra ispuštanja i prenosa zagađujućih supstanci	2022.-2024.	Pravilnik kojim se uređuje registar ispuštanja i prenosa zagađujućih supstanci iz postrojenja i Uputstvo o vođenju registra ispuštanja i prenosa	55/23
23	Pravilnik kojim se uređuje način i postupak stručnog osposobljavanja, provjera znanja i izdavanje uvjerenja o osposobljenosti lica koja rukuju sa supstancama koje oštećuju ozonski omotač i zamjenskim supstancama, kao i detaljniji uslovi koje moraju da ispunjavaju ustanove koje vrše njihovo stručno osposobljavanje	2022.-2024.	Pravilnik kojim se uređuje način i postupak stručnog osposobljavanja, provjera znanja i izdavanje uvjerenja o osposobljenosti lica koja rukuju sa supstancama koje oštećuju ozonski omotač i zamjenskim supstancama, kao i detaljniji uslovi koje moraju da ispunjavaju ustanove koje vrše njihovo stručno osposobljavanje	75/24
24	Odluka o visini naknade za uvezene supstance koje oštećuju ozonski omotač	2022.-2024.		
25	Zakon o zaštiti prirode	2023.	Zakon o zaštiti prirode	49/24
26	Pravilnik o zaštiti buke u životnoj sredini	2023.		
27	Pravilnik o registru ispuštanja i prenosa zagađujućih supstanci iz postrojenja i Uputstvu o vođenju registra ispuštanja i prenosa zagađujućih supstanci	2023.		
28	Pravilnik o načinu i postupku stručnog osposobljavanja, provjeri znanja i izdavanju uvjerenja o osposobljenosti lica koja rukuju sa supstancama koje oštećuju ozonski omotač i zamjenskim supstancama i uslovima koje moraju da ispunjavaju ustanove koje vrše njihovo stručno osposobljavanje	2024.	Pravilnik o načinu i postupku stručnog osposobljavanja, provjeri znanja i izdavanju uvjerenja o osposobljenosti lica koja rukuju sa supstancama koje oštećuju ozonski omotač i zamjenskim supstancama i uslovima koje moraju da ispunjavaju ustanove koje vrše njihovo stručno osposobljavanje	75/24
29	Zakon o klimatskim promjenama	2024.		
30	Odluka o visini naknade za uvezene supstance koje oštećuju ozonski omotač	2024.		
31	Pravilnik kojim se propisuje metodologija vođenja inventara emisije gasova sa efektom staklene bašte i način prikupljanja podataka	2024.	Pravilnik o metodologija za izradu Inventara emisija i projekciji emisija i načinu prikupljanja podataka	19/24

32	Nacrt Zakona o klimatskim promjenama	2025.		
33	Uputstvo o dopuni uputstva o sadržaju studije uticaja na životnu sredinu	2025.	Uputstvo o dopuni uputstva o sadržaju studije uticaja na životnu sredinu	35/25
34	Uredbu o visini naknade za troškove polaganja stručnog ispita za čuvara zaštićenog područja i visini naknade članovima komisije	2025.		
35	Uredba o strogo zaštićenim divljim vrstama i zaštićenim divljim vrstama	2025.		
36	Pravilnik o posebnim tehničko – tehnološkim rješenjima koja omogućavaju nesmetanu i sigurnu komunikaciju divljih životinja	2025.	Pravilnik o posebnim tehničko – tehnološkim rješenjima koja omogućavaju nesmetanu i sigurnu komunikaciju divljih životinja	58/25
37	Pravilnik o Inventaru objekata geonasljeđa Republike Srpske	2025.	Pravilnik o Inventaru objekata geonasljeđa Republike Srpske	58/25
38	Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjava upravljač zaštićenog područja	2025.	Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjava upravljač zaštićenog područja	65/19
39	Pravilnik o načinu obilježavanja zaštićenih područja	2025.	Pravilnik o načinu obilježavanja zaštićenih područja	77/25
40	Pravilnik o uslovima i načinu polaganja stručnog ispita za čuvara zaštićenog područja i nadzornika u nacionalnom parku	2025.		
41	Pravilnik o mjerama upravljanja, izradi i sadržaju programa i plana upravljanja zaštićenim područjem	2025.	Pravilnik o mjerama upravljanja, izradi i sadržaju programa i plana upravljanja zaštićenim područjem	35/25
42	Pravilnik o Registru zaštićenih prirodnih dobara	2025.	Pravilnik o Registru zaštićenih prirodnih dobara	58/25
43	Pravilnik o uslovima i načinu prekograničnog prometa ugroženih i zaštićenih biljnih i životinjskih divljih vrsta	2025.	Pravilnik o uslovima i načinu prekograničnog prometa ugroženih i zaštićenih biljnih i životinjskih divljih vrsta	58/25
44	Pravilnik o izgledu znaka zaštite prirode, postupku i uslovima za njegovo korišćenje	2025.	Pravilnik o izgledu znaka zaštite prirode, postupku i uslovima za njegovo korišćenje	58/25
45	Odluka o usvajanju Akcionog plana za realizaciju Strategije zaštite životne sredine Republike Srpske za period 2025-2027	2025.	Odluka o usvajanju Akcionog plana za realizaciju Strategije zaštite životne sredine Republike Srpske za period 2025-2027	39/25
46	Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Ministarstvu za prostorno uređenje građevinarstvo i ekologiju	2022.-2024.	Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Ministarstvu za prostorno uređenje građevinarstvo i ekologiju	102/22, 120/22, 3/23, 46/23 i 29/24

Izvor podataka: MPUGE

Prilog 3 – Pregled zaštićenih područja u Republici Srpskoj za period 2020-2024. godina

Godina	Broj zaštićenih područja na dan 31.12.	Površina pod zaštitom u (ha)	Udio u teritoriji Republike Srpske (%)
2020.	27	48.822,63	1,98
2021.	31	53.533,58	2,17
2022.	33	73.023,33	2,96
2023.	34	73.038,43	2,96
2024.	34	73.038,43	2,96

Izvor podataka: RZZKIPN, Izvještaj o stanju prirode u RS za godine 2020, 2021, 2022, 2023. i 2024. godina

Prilog 4 – Aktivnosti monitoringa kvaliteta vazduha u Republičkoj i Lokalnoj mreži mjernih stanica

Tabela 1 – Monitoring kvaliteta vazduha u RS u okviru Republičke mreže mjernih mjesta

Aglomeracija	Mjerno mjesto	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.
Regija Banja Luka	Banja Luka (Lazarevo)	-	+	+	+	+	+
	Banja Luka (Banj brdo)	-	-	-	-	-	-
Regija Prijedor	Prijedor	+	+	+	+	+	+
	Prijedor (Mrakovica)	-	-	-	-	-	-
Regija Doboj	Brod	+	+	+	+	+	+
	Doboj	-	-	+	+	+	+
Regija Bijeljina	Bijeljina	-	-	-	-	-	-
	Ugljevik	+	+	+	+	+	+
Regija Istočno Sarajevo	Sokolac	-	-	-	-	-	-
	Foča(Tjentište)	-	-	-	-	-	-
Regija Trebinje	Gacko	+	+	+	+	+	+
	Trebinje	-	+	+	+	+	+

Tabela 2 - Monitoring kvaliteta vazduha u RS u okviru Lokalnih mreže mjernih mjesta

Grad	Mjerno mjesto	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.
Banja Luka	Centar grada	+	+	+	-	+	+
	Borik	+	+	+	-	+	+
	Paprikovac	+	+	+	-	+	+
Bijeljina	Toplana	+	+	+	+	+	+
	Centar grada	+	+	+	+	+	+
Gradiška	Kulturni centar	-	-	-	-	+	+
Zvornik	Krug O.Š. Sveti Sava	-	-	-	-	+	+

Izvor podataka: RHMZ